

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Formanden skriver	side 2
Ny formand for Dansk Slægtsgårdsforening ...	side 3
Årsmødet i Sønderborg	side 4
Generalforsamlingen	side 5
Brunnsminde i Himmerland	side 7
Hohenwarte	side 9
Fra nul kroner til overenskomst	side 11
Nyt fra kredsene	side 14
Kvindeeg og -røn	side 16

Tidsskrift for
Dansk Slægtsgårdsforening

Juni - juli 2015

Nr. 436 - 71. årgang

Fra årsmødet's besøg på Frydendal

SLÆGTSGÅRDEN

LÆR AF FORTIDEN - LEV I NUTIDEN - VIRK FOR FREMTIDEN

Stiftet 5. juli 1941

www.slaegtsgaardsforeningen.dk

Forretningsfører:

Inger M. Hansen, Svalevej 13, 4440 Mørkøv, tlf. 59 27 59 77.
E-mail: imhan@post.tele.dk

Ejendomsrådgiver:

Chefrådgiver
Michael Munthe Fog
Landboforeningen Gefion
Fulbyvej 15, 4180 Sorø
tlf.: 57 86 53 00
mmf@gefion.nu

Chefrådgiver Skat
Poul Hjorth
LandboMidtØst
Asmildklostervej 11, 8800 Viborg
Tlf. 87 28 22 00 / mobil 29 99 57 24

Hovedbestyrelsen:

Formand:
Gunhild Olesen Møller,
»Bronzehave«,
Strædet 38,
7990 Øster Assels.
Mobil 23 32 92 10.

Næstformand:
Karen Jacobsen
Melbyvej 3, 5610 Assens
tlf. 64 71 23 60
kj@osterbygaard.dk
(Formand: Fynskreds)

Jens Brogaard Jensen
»Maglehøjgård«, Hammerbakke 3
4050 Skibby, tlf. 47 52 99 18
jbj@gefion.nu
(Formand: Nordsjællandskreds)

Mogens Frigaard,
»Frigård«, Yppernemøllevej 10,
Nyker, 3700 Rønne, tlf. 56 96 30 02
mogens.frigaard@dlgtele.dk
(Formand: Bornholm-kreds)

Karen Andersen,
»Baungård«, Vollerupvej 70, 4400 Kalundborg
tlf. 59 50 20 13
ok@dlgpost.dk
(Formand: Vestsjællandskreds)

Knud Pedersen
»KildemosegårdH
Egeskovvej 18, 4700 Næstved
tlf. 55 44 51 17
kgkildemosegaard@privat.dk
(Formand: Sjælland Syd.)

Hans Jørgen Hansen
»Bregnholt«
Adelgade 88, 4880 Nysted.
Tlf.: 54 86 42 22.
(Formand: Lolland/Falster kreds)

Jens M. Knudsen
Kalmargårdsparken 1,
Marstrup
6100 Haderslev
tlf.: 74 57 51 65
jens@kalmargaard.dk
(Formand: Haderslevkreds)

Chr. A. Krogh
Majbølvej 17,
6470 Sydals.
tlf. 74 41 53 12
(Formand: Det sydlige Sønderjylland)

Jens Ulrik Tarpgaard
»Tarpgaard«,
Tarpvej 13,
Vedersø
6990 Ulfborg,
tlf.: 21 42 13 83
ju@tarpgaard.com
(Formand: Ringkøbingkreds)

Steffen Buch Juul
»Jægergården«
Høllundvej 6,
Høllund,
7100 Vejle.
Tlf: 75 86 54 93.
svend-juul@hotmail.com
(Formand: Vejle-kreds)

Anne Lis Ladefoged
»Ingvorstrup Hovedgård«
Ingvorstrupvej 7, Revn,
8500 Grenå,
tlf: 86 30 17 77
(Formand: Århuskreds
og Arkivudvalget)

Gunhild Olesen Møller,
»Bronzehave«,
Strædet 38,
7990 Øster Assels.
Mobil 23 32 92 10.
(Formand: Midtjysk kreds)

Niels Holger Fisker,
»Mosegården«
Nøragervej 3,
Gelstrup
9240 Nibe.
Tlf.: 98 35 13 39
(Formand: Himmerlandskreds)

Niels Ole Volhøj
»VolhøjH
Bettevej 38,
V. Tversted,
9881 Bindeslev
tlf. 40 89 74 92
enovolhoj@mail.dk
(Formand: Vendsysselkreds)

Formanden skriver:

Som nyvalgt formand for Dansk Slægtsgårdsforening vil jeg indlede med at sige tak til kredsen for Det sydlige Sønderjylland for et godt og veltilrettelagt årsmøde. Der var mange interessante indslag, og der var dejligt at alle kunne bo på samme hotel. Der er mere om dette årsmøde andetsteds i bladet.

Jeg vil sige tak til den tidligere formand, Peder Mouritsen, som har ydet et stort arbejde for foreningen gennem en årrække. Peder Mouritsen havde både på hovedbestyrelsesmødet i april 2015 og i blad nr. 435 gjort klart, at han ikke var formandskandidat, hvis afstemningen om foreningens nedlæggelse i år 2016 ikke blev vedtaget på årsmødet.

Afstemningsresultatet var en klar tilkendegivelse af, at medlemmerne ønskede at foreningen skulle drives videre. Det var jeg glad for, og jeg sagde det samme som for to år siden på årsmødet i Esbjerg, nemlig at det ville være ærgerligt at nedlægge en forening der kunne samle så mange til et årsmøde og nævnte, at i Midtjysk Kreds har der været fra 25-65 deltagere i vore arrangementer. Jeg var blevet spurgt, om jeg kunne tænke mig at være formandskandidat. Det havde jeg overhovedet ikke overvejet, men jeg indvilligede, hvis der ikke meldte sig andre. Det skete ikke og formandsjobbet var pludselig blevet mit. Det er naturligvis ikke uden udfordringer, men jeg vil gøre mit bedste. Jeg takkede for valget og varslede, at der vil blive indkaldt til et hovedbestyrelsesmøde i august.

Det er medlemmerne, der er fundamentet for foreningen, så måske kunne vi alle 1264 medlemmer give hinanden den opgave, at vi alle henvender os til mindst ét potentielt medlem her i sommer og spørger om et medlemskab af Slægtsgårdsforeningen var noget for dem.

Jeg håber hermed at vi starter på en frisk og ser fremad og ikke mere snakker nedlæggelse, hver gang vi mødes i kredsen. Det er jo ikke særligt befordrende for nytegning af medlemmer.

Gunhild Olesen Møller.

Adresseændringer

bedes meddelt foreningens sekretær:

Inger M. Hansen

Svalevej 13, 4440 Mørkøv. Tlf. 59 27 59 77

Slægtsgårdsarkivet:

Landbrugsmuseet,
Gl. Estrup, Randersvej 4,
8963 Auning,
tlf. 86 48 48 16
E-mail:
arkiv@slaegtsgaardsforeningen.dk
Åbningstid: onsdag kl. 11-15.

Der er gratis adgang til arkivet,
når man til billetsalget i porten oplyser,
at man kun skal på arkivet.

Arkivarer:

Else Skovbo Jensen,
Kløvervej 5,
8850 Bjerringbro. Tlf.: 86 68 40 47.

Inge Nissen
Tåsingegade 22 st. tv.,
8200 Århus N.
Tlf: 86 10 43 31 / 23 74 10 37.

Redaktion:

Ole G. Nielsen
Bøgeparken 25 B
4241 Vemmelev
Tlf. 24 93 34 12
OleGN@mail.tele.dk

Nr. 437 udkommer omkring
den 20. august 2015.

Eftertryk tilladt med kildeangivelse.

Tryk: Jannerup AIS
Ndr. Ringgade 74
4200 Slagelse
Tlf. 58 52 52 22
jannerup@jannerup.dk

Ny formand for Dansk Slægtsgårdsforening

Årsmødet valgte Gunhild Olesen Møller til ny landsformand.

Gunhild Olesen Møller blev i 2012 valgt til formand for Dansk Slægtsgårdsforenings Midtjysk kreds, hun er medlem af Regionsrådet for Region Nordjylland og tidligere medlem af Morsø Kommunalbestyrelse.

Her præsenterer den nye landsformand sig selv:

Jeg er et historisk bevidst menneske, der gerne vil have orden i tingene. Min mand, Egon Møller, og jeg bor i Vester Assels på Sydmons. Gården hedder Bronzehave og min mand er sjette generation. Gården lå tidligere i Vester Assels by. Der står 1853 på gavlen af stuehuset, men da Mors er en meget træfattig egn er tømmeret fra det gamle stuehus genbrugt ved udflytningen, men ellers er der nu ikke meget tilbage af det oprindelige stuehus fra 1853. Min mand overtog gården efter sine forældre i 1978 og vi blev gift i 1982. Vi er begge uddannet driftsledere i landbruget på Asmildkloster Landbrugsskole i Viborg, og der mødte vi hinanden. Vi driver 150 ha, lidt forpagtning, udfører noget maskinstationsarbejde og har nogle huse vi lejer ud. Jorden er rigtig god lerjord og har potentiale til høje udbytter, så gødningskvoterne føles meget snærende. Foruden familiens indsats har vi to ansatte og lidt sæsonhjælp til at passe bedriften. Dyreholdet består af svineproduktion med 450 årssøer og lidt slagtesvin. Smågrisene sælges ved 30 kg. Grisene er fordelt på to ejendomme og en karantænestald. Der er tilkøbt jord ad flere gange og i nogle år blev der bygget næsten hvert år. I 1991 blev der bygget til stuehuset. Gården ligger på Sydmons, så når vi kører i marken kan vi se vand på tre sider. Vi har ikke selv strandeng til Limfjorden, men kun dyrkbar agerjord. Der er en flot udsigt til Thy, Jegindø og Struer Bredning.

Jeg er født på Djursland, hvor mine forældre som nygifte havde en forpagtning under Pindstrup Mosebrug. Det varede dog kun få år, så hele min barndom har jeg boet i nærheden af Aarhus. Dengang var det jo almindeligt, at hvis man ville have en større ejendom, solgte man den man havde og købte en anden. Det gjorde mine forældre fire gange. Så på den måde har jeg hele mit liv boet på gårde undtagen tre år i Silkeborg. Jeg kan godt lide livet på landet og kan ikke forestille mig andet. Vores børn er ikke interesserede i landbrug, så der bliver ingen familieovertagelse her på Bronzehave. Den ældste er ph. d. civilingeniør i vindmølleindustrien, bor i Brønderslev er gift og har to børn. Datteren er cand. mag i medier og kommunikation og souschef på Spot Festivalen i Aarhus, En søn er revisor i Hellerup og arbejder med due diligence (virksomhedsanalyse). Den yngste er under it uddannelse i Aalborg.

Jeg er vist det man kan kalde en foreningsnørd og har været med i foreningslivet både lokalt, regionalt og på landsplan. Ved valget i 2001 blev jeg indvalgt i Viborg Amtsråd for Venstre og da amterne blev nedlagt blev jeg

indvalgt i Regionsrådet for Nordjylland, og her har jeg haft sæde siden. Jeg har desuden haft en valgperiode i Morsø Kommunalbestyrelse. Jeg har haft tillidshverv både som privatperson og politiker. Lokalt som beboerforeningsformand, Jysk Haveselskab, regionale tillidshverv i Venstre og Socialpolitisk Forening og på landsplan bestyrelsesmedlem i Landsforeningen af Landsbysamfund. Som politiker i museumsbestyrelser, Kulturprinsen i Viborg, SOSU Skolen, Morsø Forsyning, LAG Mors/Thy og Fiskeri LAG Nord, mv.

Som regionsrådsmedlem beskæftiger jeg mig med sygehuspolitik, Almen Praksis og Speciaalsektoren. På vegne af Danske Regioner er jeg bestyrelsesmedlem i Center for Døve i Gladsaxe. På det private plan er jeg formand for Morsø Slægtshistoriske Forening og Vester Assels Menighedsråd. Næstformand i VUC & HF Thy-Mors, med i Distriktsforeningen for Menighedsråd på Mors og næstformand i Kulturelt Samvirke på Mors. Med i støtteforeningen for Skive Museum. Landskasserer for Kulturelle Samråd i Danmark, hvor jeg arrangerer konferencer. Samt nogle tillidsposter i Morsø Venstre, mv. Jeg interesserer mig for samfundsforhold og læser dagligt mange aviser. Desuden har jeg en stor interesse for have og planter.

De meget forskellige tillidshverv har givet mig en god indsigt i at drive forening/virksomhed, så jeg føler mig godt rustet til at gå i gang med arbejdet i Slægtsgårdsforeningen. Her skal der fokus på at sikre en fremadrettet drift. Der skal være råd til det man foretager sig. Jeg vil meget gerne at der stadig kan være råd til at udgive bladet i papirform.

Årsmødet i Sønderborg

Dansk Slægtsgårdsforening havde et vellykket årsmøde med en spændende generalforsamling og nogle meget interessante besøge.

Forturen om fredagen

Den traditionelle fortur samler efterhånden de fleste årsmødedeltagere. Kl. 13 mødtes vi foran Gram Slot, hvor vi blev modtaget af slotsfruen – Sanne Brodersen. Vi blev vist rundt i tre hold, og så slottet, gårdbutikken og den store lade, hvor der kan holdes fester, møder etc. Besøget sluttede med eftermiddagskaffe i cafeen. Omvisningen var meget informativ, og den unge mand, der havde det hold, hvor bladets nærværende var med, gjorde et flot arbejde.

Fra Gram fortsatte vi til Kær, halvøen på vestsiden af Als. Her blev vi modtaget af formanden for Slægtsgårdskredsen Det sydlige Sønderjylland, Chr. A. Krogh, samt Helmer Sander-Larsen og Hans Iversen, der skulle vise os rundt på Kær. Helmer Sander-Larsen og Hans Iversen gik i hver sin bus og fortalte om hver deres besiddelser af Kær, og hvad der ellers var at fortælle om. På Saxgård blev vi modtaget af nuværende generation, Karina og Jacob Sander-Larsen, der viste om i henholdsvis hovedbygning og maskinhus. På Rønhave fortalte Hans Iversen om den gamle herregård og senere forsøgsgård, som han købte for 12 år siden, da den lå godt for han egen gård. Sammen med døtrene Susanne og Annette viste de rundt i ferielejligheder, det lokale museum og hos Rønhaveslagteren. Rønhaveslagteren hedder Sune Hansen og er den ene af Hans Iversens svigersønner.

Efter denne meget interessante tur rundt på Kær vendte vi os mod hotellet i Sønderborg, hvor der ventede os et behageligt måltid, der opfyldte de tre v'er. (Varmt, veltillavet og velsmagende.)

Lørdagen

Lørdag formiddag besøgte vi familien Lehmann, Stensigmose, hvor vi blev orienteret om det økologiske landbrug, hvor Frode Lehmann har skabt en harmonisk bedrift med malkekvæg og markbrug. Vi hørte også om ferielejlighederne, som er indrettet i en tilkøbt nabogård.

Turen fortsatte til Catrinesminde teglværk, hvor vi først blev vist rundt i det gamle teglværk, der nu er museum. Vore omvisere fortalte meget engageret, og selvom vejret var fugtigt, havde vi en god oplevelse på teglværksmuseet. Frokosten var hen lagt til et par huse på teglværket, hvor der serveres et klassisk, dansk frokostbord.

Tilbage i udflugtsprogrammet var besøget ved den rekonstruerede Nydambåd. Her hørte vi om jernalderen på egnen, båden og planerne om en total udgravning af Nybøl mose. Takket være de gode fortællere blev besøget ved båden meget vellykket.

Aftenfesten

Festaftenen festliggjordes af en delikat menu, behagelig baggrundsmusik og en meget interessant festtale af gårdejer Hans Jørgen Clausen, Augustenborg, der talte på alsisk dialekt og fortalte om Sønderjyllands historie. To af værtsfamilierne – Lehmann og Sander-Larsen – fik hver overrakt et slægtsgårdsdiplom, som tak for deres gæstfrihed.

Under aftenfesten fik værtsfamilierne – Sander-Larsen og Lehmann – hver overrakt et slægtsgårdsdiplom.

Søndagen

Vi begyndte søndagen i Sottrup kirke, hvor vi deltog i fromessen, og skønt det var den tidlige gudstjeneste, var der barsedåb, så godt bistået af slægtsgårdsforeningen mange medlemmer, var kirken fyldt. Sognepræst Vibeke Oldenburg viste i sin prædiken og sit salmevalgt, at vi var velkomne.

Sognepræst Vibeke Oldenburg fortalte efter gudstjenesten om kirken og ikke mindst, hvordan den under krigen 1864 var blevet brugt til fængsel. Derefter gik vi på kirkegården for at se mindelunden for de faldne i de mange sønderjyske krige.

Vi kørte til Frydendal, hvor Peter Philipsen fortalte om gården, der var kro indtil 1967, om gårdens drift med malkekvæg og om produktionen af is. Peter Philipsen har selv udviklet to is: 1864 og hyldeblomst. Man kunne nu kikke sig om i stald, isfabrik og i gårdbutikken, hvor vi fik en vaffelis.

Bladets udsendte valgte at prøve de to lokalt fremstillede is, og oplevelsen var meget behagelig.

Vi skulle nu besøge udstillingscentret Dybbøl Banke. De fire omvisere gjorde deres bedst, men teknikken gjorde det besværligt for dem.

Dybbøl Banke er et udmærket sted, hvis man skal begynde med at orientere sig om krigen 1864, men noget nyt er der ikke at hente, efter vi nu er i året derpå, hvor nederlaget blev fejret.

Til sidste samledes vi på det store kultur- og kongrescenter i Sønderborg – Alsion, hvor en lækker frokost ventede på os. Efter frokosten fik Hans Iversen og Peter Philipsen overrakt slægtsgårdsdiplomer, som tak for deres gæstfrihed.

Så fortalte Peter Duus Andersen om Alsion og vi sluttede besøget i koncertsalen.

Det var blevet sidst på eftermiddagen, og kredsformand Chr. A. Krogh kunne takke alle for deres deltagelse i årsmødet, og ønskede alle en god hjemtur.

OGN

Efter frokosten fik bl.a. Hans Iversen overrakt slægtsgårdsdiplomet af næstformand Karen Jacobsen.

Generalforsamlingen

Landsformanden, Peder Mouritsen, indledte med en kort velkomst og gik over til valg af dirigent. Helmer Sander-Larsen blev valgt, og da han havde konstateret at generalforsamlingen var lovlig varslet og beslutningsdygtig, blev der af et medlem rejst tvivl om generalforsamlingens lovlighed, da hovedbestyrelsen havde bestemt, at man kunne stemme ved fuldmagt. Efter nogen debat konkluderede dirigenten, at generalforsamlingen var lovlig, for i vedtægterne står kun at afgørelser træffes ved almindeligt flertal. Og det har ikke noget at gøre med stemmer via fuldmagt.

Formandens velkomst.

Landsformanden sagde: "Det er herligt, at der er så stor tilslutning til årsmødet her i 2015. Jeg glæder mig over interessen. Sidste år havde vi årsmøde med tilskud, en beslutning hovedbestyrelsen traf, og senere fortrød.

Det interessante er, at i år, hvor der ikke er et direkte tilskud, har lige så mange fundet vej.

Jeg tror selvfølgelig på, at det først og fremmest er fordi vi skal træffe beslutningen om foreningens fremtid. At vi er på en meget historisk egn kan også betyde noget.

I de første meddelelser for årsmødet stod, at vi skulle være på Sandbjerg Slot, en kursusejendom med en stolt fortid, som nu tilhører Århus Universitet. Forretningsudvalget var på planlægningstur, og da vi blev klar over prisniveauet, skaffede lokalformand Chresten A. Krogh os ind på dette hotel, der ikke har den store historie, men som er meget velregnet til vores behov.

Den lokale kredsbestyrelse har skabt programmet for et par interessante dage, og takket være Helmer Sander-Larsens indsats, fik vi en meget vellykket udflugt på Kær i går.

Ser vi på Slægtsgårdsforeningens historie, så er der en person, som betyder meget, og det var Christian Dam. Han var journalist og skrev til ugebladet Familie Journalen. Han var født på Broager og blev meget aktiv i modstandskampen. For at komme rundt i landet og træffe aftaler med andre, der var interesseret i modstanden mod besættelsen, skrev han en række artikler om gamle, danske slægtsgårde. Og sammen med en anden af de betydelige modstandsfolk, bl. a. forstanderen på Danebod Højskole her på Als, arrangeredes en slægtsgårdsfest. Dem, der har studeret deltagerlisten, er klar over, at festen havde til formål at samle den begyndende modstandsvilje. Senere var Christian Dam med til at arrangere den stiftende generalforsamling i Odense, den 5. juli 1941. Dengang var det foreningens formål, at sikre danske gårde på danske hænder.

Det var også Christian Dam, som grundlagde Dansk Slægtsgårdsarkiv, hvor alle hans egne optegnelser blev en del.

Der kan fortælles meget om Christian Dam, men dette blot for at erindre om hans initiativ, nu vi færdes på hans fødeegn, og tilmed på den egn, hvor slægtsgårdsforeningen har sine rødder.

Formandens beretning

I 2014 havde vi et godt årsmøde i Vendsyssel, hvor selve generalforsamlingen blev noget kaotisk, da dirigenten

pludselig begyndte at afvikle sin egen dagsorden, som skabte mere forvirring end klarhed om foreningens fremtid. Men mødestedet var udmærket og udflugterne var meget interessante.

Tak til Vendsysselkredsen for et godt arbejde i forbindelse med årsmødet 2014.

Om foreningens arbejde kan jeg sige, at hovedbestyrelsen har holder et møde den 8. april, hvor vi havde tid til at drøfte regnskabet og foreningens situation på godt og ondt. Det onde er medlemstallets jævne fald, det gode er, at der er rigtig god gang i kredsene. Men kredsene mærker også, at tilslutningen til arrangementerne er dalende. Ikke fordi initiativerne er ringe, men fordi der ikke er det medlemstal, som der har været. Det svage medlemstal betyder også, at det for nogle kredse er vanskeligt at få valgt fuldtallige bestyrelser. Heldigvis er der i kredsbestyrelserne nogle ildsjæle, som sørger for at der sker noget.

Der har også været afholdt to forretningsudvalgsmøder.

Skal jeg se lidt overordnet på det, så kører mange ting jo af sig selv, da medarbejderne – forretningsføreren, arkivarerne og redaktøren – er velkendte med opgaverne.

Rejseudvalget havde i 2014 succes med en tur til Bornholm og i år har det haft succes med at udbyde en tur til Stralsund og Rügen. Vi sender en fyldt bus af sted.

Dansk Slægtsgårdsforening er engagement i Jens og Anna Jensens Fond, idet foreningen udpeger to af bestyrelsens 3 medlemmer, og de uddeler legater til uddannelse i udlandet.

Derom vil formanden for fondsbestyrelsen, Carl Martin Christensen, berette lidt senere.

I dagsordenen står, at jeg også skal sige noget om bladet. Det er et levn fra dengang vi havde et specielt bladudvalg. Nu er forretningsudvalget bladudvalg. Men ganske kort kan jeg sige, at bladet er i 2014 udkommet de seks gange, som det er foreskrevet, og har indeholdt artikler af forskellige slags, som har dækket hele landet.

Lokalt er der nu 14 kredse. For nogle år siden lukkede Ribekredsen, da bestyrelsen ikke så muligheden for at finde afløsere. De 14 tilbageværende kredse gør et stort arbejde for at give medlemmerne gode oplevelser.

Jeg plejer at kommentere det aktuelle i landbrugspolitikken, og det vil jeg også gøre i år.

De danske landmænd har det vanskeligt med indtjeningen, som for en dels vedkommende er uforskyldte. Nogle af dem må ud af erhvervet, fordi finansstilsynet presser banker. Når et pengeinstitut overtager et landbrug stilles produktionen i bero, og det har vi ikke brug for. Ingen har lært noget af krisen i 1930'erne, hvor sammenbruddet skete i oktober 1929, men landbruget kom først rigtig i gang igen i 1957.

Ofte føler vi landmænd os retsløse, for lovgivningen krænker både vor faglighed og vor retssikkerhed. Ejen-

domsretten er ukrænkelig, står der, men gælder bare ikke! Politikerne forstår ikke landbrugserhvervets praktiske udførelse. Derfor er det glædeligt, at vi her i maj har haft to gode oplevelser:

Retten i Holstebro afsagde den 11. maj dom i sagen om randzoner, hvor to landmænd var anklaget for overtrædelse af loven. Retten frifandt de to landmænd, med den begrundelse, at loven, var et makværk, som var umulig at overholde. Og nok så interessant blev det, da anklagemyndigheden besluttede ikke at lade sagen prøve i landsretten. Jeg vil påstå, at vi har dom for, at miljø- og landbrugspolitikken er noget makværk.

Vi skal senere i programmet forholde os til fremtiden for Slægtsgårdsforeningen.

Vi havde pr. 1. januar 2015 1264 medlemmer. Fordelt på de 14 tilbageværende kredse er det under 90 medlemmer pr. kreds. Det er i dette perspektiv jeg rejste debatten om foreningens fremtid, og det vil være rettidig omhu, at vi lukker foreningen, før foreningen lukker sig selv. Jeg rejste debatten med hjernen og ikke med hjertet, men jeg står ved beslutningen, at nedlægge Dansk Slægtsgårdsforening, medens tid er, og sikre foreningens "arvesølv", som omfatter Slægtsgårdsarkivet og Jens og Anna Jensens Fond. Derfor sagde jeg også på hovedbestyrelsesmødet, at går afstemningen mig imod, ved at et flertal forkaster forslaget, der er min og hovedbestyrelsens indstilling, at nedlægge foreningen med udgangen af 2016, så må jeg træde tilbage, og foreningen finde sig en ny landsformand blandt dem, der går ind for at foreningen skal fortsætte.

Med disse betragtninger over vores opgave i dag, vil jeg afslutte min beretning, men skal dog huske at sige tak til alle som i årets løb – på en eller anden måde - har ydet en indsats for Slægtsgårdsforeningen.

Beretning fra Slægtsgårdsarkivet

Anne Lis Ladefoged, formand for Slægtsgårdsarkivet, aflagde beretning om arkivet og sagde bl. a.:

Der har været ca. 50 besøgende siden april 2014. Desuden får vi regelmæssigt mail med forespørgsler både fra Danmark og udlandet. Senest fra en norsk slægtsforsker med rødder i Vendsyssel. Desuden enkelte engelsksprogede. Hvis arkivet ikke har noget om de personer, der spørges om, forsøger vi at finde noget på nettet og oplyse om de søgemuligheder der er i danske kirkebøger og folketællinger på nettet. Alle de andre kilder der efterhånden også findes på nettet, er normalt umulige at anvende, hvis man ikke kan læse og forstå dansk.

Vi har i årets løb bl. a. modtaget en del materiale om Saxgaard i Ulkebøl sogn.

Slægtsgårdsforeningen har udstedt nogle få slægtsgårdsdiplomer, som arkivet har medvirket med udarbejdelsen af. Vi har også kigget udklippene i enkelte sogne igennem og i Højby sogn, Ods herred fundet mange gamle udklip, der ikke var registreret. Da arkivets bestand i sin tid blev lagt i databasen, valgte man kun at registrere de udklip der angik slægtsgårde, men adskillige andre bl. a. fyldige omtaler af runde fødselsdage og dødsfald er nu lagt på nettet.

Vores store samling af slægtsbøger er nu også at finde i databasen.

Vi fortsætter med at gå enkelte sogne igennem og skriver det fundne ind i databasen.

Beretning fra Jens og Anna Jensens fond.

Formanden for fondsbestyrelsen, Carl Martin Christensen redegjorde kort for fondens virksomhed. Grundkapitalen

er 1,4 millioner kr. Antallet af ansøgere er ikke voldsomt, men da renter ikke er, hvad de var engang, er der heller ikke til så mange legater. Fondsbestyrelsen arbejder med en sammenlægning med andre fonde med samme formål.

De tre beretninger blev med et par kommentarer taget til efterretning.

Regnskabet

Forretningsfører Inger M. Hansen fremlagde medlemsstatistikken, der viste en tilbagegang på 90 medlemmer. Regnskabet viste et underskud på 78,538,61, hvoraf de 66.000 var budgetteret.

Efter et par opklarende spørgsmål godkendtes regnskabet.

Fremtiden

Vi var kommet til det punkt, som havde størst bevågenhed, nemlig stillingtagen til foreningens fremtid.

Efter landsformandens bemærkninger fik Anne Lis Ladefoged ordet, og sagde at slægtsgårdsforeningen er sådan en god forening, og man skulle overveje, at lade slægtsgårdsarkivet overgå til Dansk Landbrugsmuseum og foreningen til et laug under Dansk Landbrugsmuseum.

Gunhild Olesen Møller, fra Midtjysk kreds, sagde at det var ærgerligt at nedlægge foreningen.

Niels Holger Fisker fra Himmerlandskredsen sagde, at hans kreds gerne ville fortsætte, men har ikke fundet løsningen på hvordan.

Så fulgte endnu tre indlæg, der alle talte for at foreningen skulle fortsætte.

Derefter gik man over til afstemning. Resultatet blev at 26 stemte ja til at nedlægge foreningen og 69 stemte nej. 1 blank. Dermed var forslaget faldet.

(Der var afgivet 96 stemmer. 16 stemmer var afgivet med fuldmagt, så den indledende diskussion om fuldmagternes lovlighed, havde ingen betydning.)

Valg af formand.

Da landsformanden havde meddelt, at gik afstemningen ham imod, måtte generalforsamlingen vælge en ny formand, foreslog Niels Holger Fisker Gunhild Olesen Møller til ny formand. Og da der ikke kom andre forslag var hun valgt.

Revisorer

Foreningen to revisorer Michael Munthe Fog og Vagn Juel Jørgensen genvalgte.

Mødested 2016

Karen Jacobsen fra Fynskredsen orienterede om programmet for årsmødet, der afholdes på Fjeldsted Skovkro på Nordfyn i dagene 28. – 29. maj.

Eventuelt

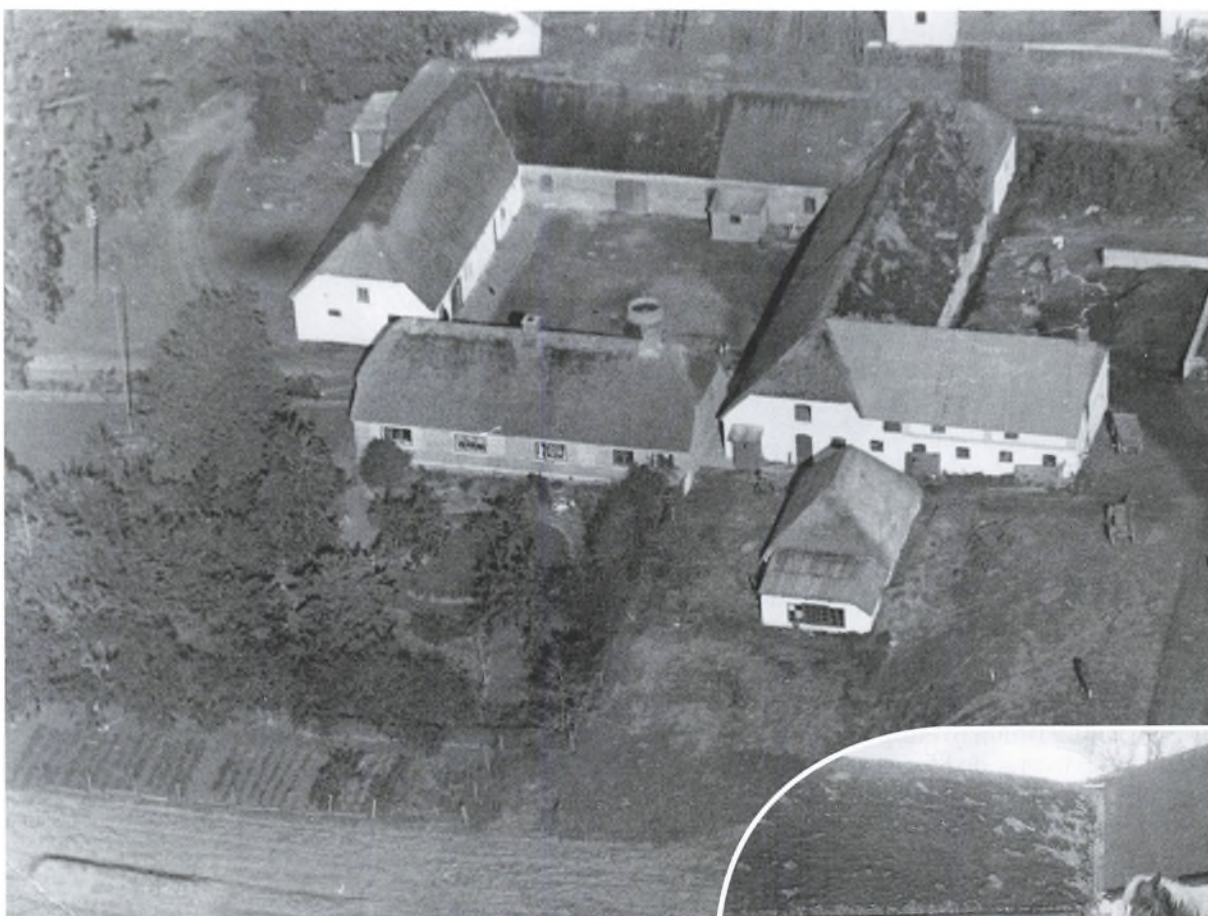
Den nyvalgte landsformand takkede for valget.

Et medlem foreslog at foreningen fik et nyt navn.

Anne Lis Ladefoged takkede Peder Mouritsen for han arbejdede for foreningen og udbragte et leve for ham.

Derefter kunne Helmer Sander-Larsen takke for et godt møde, og Peter Mouritsen takkede Helmer Sander-Larsen for en god afvikling af generalforsamlingen, og sagde, at han var glad for at resultatet var så tydeligt.

Bruunsminde i Himmerland

Bruunsminde omkring 1950.

Niels Peter Andersen Bruun med føl på gårdspladsen omkring 1930.

Niels Peter Andersen Bruun med en præmietyr af Dansk borget Malkerace omkring 1930.

Gården Bruunsminde i Tisted; Astrup sogn ved Arden har siden 1972 tilhørt Bodil og Svenning Bruun. De er sjette generation på gården, hvor slægten har været i 200 år.

Oldenborgere

Bruunsminde er i dag kendt for sin fornemme avl af oldenborgheste, hvor Svenning Bruun holder fast i avl af den rene oldenborgstamme. Den første oldenborg blev købt af hans far Aksel Christian Bruun i 1955, efter traktoren havde afløst de tunge arbejdsheste på gården. Det var en hoppe på 2½ år, og hun blev stammomder til gårdens højt anerkendte oldenborgheste.

Utallige er de ærespræmier, som Svenning Bruun har hentet hjem på dyrskuerne. I 2013 blev det 4 ærespræmier, som blev erhvervet på henholdsvis: Landsskuet i Herning, Cimberskuet i Års, Hobro dyrskue og dyrskuet på Gl. Estrup.

Bodil og Svenning Bruun har den glæde, at deres seks døtre også har glæden ved dyrene, og interessen er ført videre til næste generation.

Dansk broget Malkerace

Indtil 1999 var der en besætning på 37 årskøer af Dansk broget Malkerace, og her hente Svenning Bruun også stor anerkendelse for sit arbejde. I 1993 blev Svenning Bruun hærdet for sit avlsarbejde, sammen med hustruen modtog han en meget smuk erindringsgave – en lysestage, og koen

fik en laurbærkrans. Koen havde leveret 100.000 kilogram mælk, noget kun fem andre køer havde præsteret på det tidspunkt i Ålborg Amts Fællesledelse i 100 år.

Jorden

I dag er jorden bortforpagtet til svigersønnen i Kastberg, så generationsskiftet er sikret.

I 1972, da Bodil og Svenning Bruun overtog Bruunsminde var tilliggende 93 tdr. land, hvoraf de 85 var agerjord. Her i 2015 er der 78 ha (140 tdr. land). Der er nu ti heste, og Svenning Bruun kører bl. a. for brudepar.

Veteranmotorcykler

Foruden interessen for de gamle husdyr har Svenning Bruun to veteranmotorcykler. Den ene er med sidevogn, og sammen med hustruen har de deltaget i mange løb. Og seks gange har Svenning Bruun deltaget i veteranmotorcykel-løbet fra Skagen til Gråsten.

Slægtsoversigt

Den første generation hed Niels Nielsen Bruun (født 1792), og han var gift med Maren Hansdatter (født 1784). Anden generation var Anders Nicolaj Nielsen Bruun (1821-1908). Han var i 1851 blevet gift med Kirsten Andersdatter (1825-1908). Og i 1876 købte de Bruunsminde.

Familien Bruun. Nederst fra venstre: Lene, Svenning, Bodil, Bente, Lone. Øverst fra venstre: Joan, Janni og Anne.

Tredje generation kom til med Anders Christian Andersen Bruun (1851-1930), der blev gift med Maren Nielsen Kjeldsen (1856-1928). De forpagtede i 1918 gården til sønnen som fik skøde på den i 1928.

Fjerde generation, der overtog gården i 1928, hed Niels Peter Andersen Bruun (1892-1950), som blev gift med Nielsine Kathrine Olsen (1892-1963).

Femte generation kom til i 1950 med Aksel Christian Bruun (1915-1971), som var gift med Magna Overgaard (1915-2003).

Sjette generation overtog gården i 1972. Det er Bodil (1949) og Svenning Overgaard Bruun (1938).

Jens og Anna Jensens Fond

Dansk Slægtsgårdsforening administrerer Jens og Anna Jensens Fond, der uddeler rejselegater til unge, der vil uddanne sig i teoretisk eller praktisk landbrug i udlandet.

Legatportioner på 5.000 og 10.000 kr. uddeles til ansøgere, der for at komme i betragtning, er i udlandet mindst 6 eller 8 måneder.

Ansøgning sendes til:

Carl Martin Christensen, Kåregård, Badstrupvej 39. 5485 Skamby

Hohenwarte

Ved Højers sluse ligger gården Hohenwarte. Gårdens drift er nu baseret på bondegårdsferie, og i denne forsommer oplevede bladets redaktør gården, efter anbefaling af nogle venner. Gården ligger smukt, værtinden der uforglemmelig og så har stedet sin helt egen og meget interessante historie, som forstander, lic. agro. Lorens Hansen har samlet, og hvorfra det følgende bl. a. er hentet.

Ny Frederikskog blev inddiget i 1860-1861. Det var jorderne i Gammel Frederikskog, som havde retten til det daværende forland. De betalte selv inddigningen og bygningen af Højer sluse, som kostede 455.000 rd.

De nye inddigede jorder blev fordelt ved lodtrækning den 25. maj 1861.

Carsten Angel fra Bjerremark ejede 62 demat i Gl. Frederikskog. (Demat er et frisisk ord for et jordmål – især i marsklandene. En demat er noget mindre end et tønde land.) Han var så heldig at trække lod nr. 10, som lå lige bag det nye havdige. Disse jorder var sat til halv takst, fordi der var gravet græstørv til beklædning af diget. Det betød at Carsten Angel fik 130 demat langs diget og helt op til Videåen.

Allerede det første år byggede Carsten Angel en ejendom i røde teglsten og med stråtag. Bygningen indeholdt stald, lade og formentlig en bolig til bestyreren.

Sønnen Hans Richtsen Angel overtog i 1878 gården, og han lod - med stor bekostning - opføre en hovedbygning. Arkitekt var Heinrich Moldenschardt. Han udførte hovedbygningen som en miniature af universitetet i Kiel, hvis hovedbygning Angel var blevet fascineret af. På den høje kælder rejste sig en etage med næsten fladt tag, og på midten af huset opførtes en gennemgående frontispice. Omkring huset blev gravet grøfter, og jorden lagt omkring huset.

Hans Angel gav gården navnet Hohenwarte, som betyder højt værft eller "høj høj".

Familien Angel levede som rige storbønder, der fedede stude og handlede med stude. Hans Richtsen Angel blev i 1880 gift med Ingeborg og de fik 11 børn.

Hans Richtsen Angel døde i 1901 af blindtarmsbetændelse. Han blev 49 år. Enken sad med Hohenwarte til 1909, hvorefter hun flyttede til Flensborg.

De gamle landbrugsbygninger nedbrændte i 1901 efter et lynnedslag. Vest for hovedbygningen opførtes en bygning i røde sten med høj trempel. I den sydlige del var der kvæg- og hestestald, i den nordlige ende var der indrettet lejlighed til driftslederen.

Familien Schifferer

I 1909 blev gården solgt til bryggeridirektør Anton Schifferer i Kiel. Han var landdagsmand for Tønderkredsen fra 1900 til 1918. Han brugte Hohenwarte som lystejeendom. I 1918 testamenterede han gården til sine to sønner, og i 1923 blev Fritz Schifferer (1899-1975) enejer. Han havde deltaget i Første Verdenskrig og fik landmandsuddannelsen på store gårde i Sønderjylland. Han var velhavende og rejste meget bl. a. i Syd- og Nordafrika. Efter forældrene arvede han en bolig på Sild, hvor familien boede nogle år i 1930'erne. Her havde han omgang med officerer i den tyske hær. I 1938 flyttede familien ind på Hohenwarte, hvor der førtes stort hus med megen selskabelighed.

I 1930'erne og under krigen var der stor handel med heste til tysk militær. Under tiden var der op til 40 heste på stald. Familien Schifferer havde samarbejde med handelsmand Boyskov i Åbenrå. Han købte en del af jorden og byggede i 1934 gården Siltoftvej 42. Fritz Schifferer havde været løjtnant i slutningen af Første Verdenskrig. Han var tysksindet og meldte sig som frivillig i Anden Verdenskrig. Det meste af krigen gjorde han tjeneste som major ved havnekommandanten i Esbjerg. Han havde administrative opgaver, hovedsagelig med ansvar for madforsyningen til de tyske tropper i Danmark og Norge. Det gav mulighed for stor handel med stude, bl. a. fra Tøndermarsken. I 1943 flyttede familien til et hus i Højer, og der kom 40 flygtningebørn med 7 lærere til Hohenwarte. Hohenwarte blev en kostskole for tyske børn, hvis forældre ved krigens begyndelse opholdt sig i udlandet. Børnene forlod gården i efteråret 1945.

Landbruget

Omkring 1930 var gårdens samlede areal 147,9 ha, deraf var 146,4 marskjord og 1½ ha var have og gårdsplads.

Hans Wind var ansat som driftsleder på Hohenwarte fra 1921 til 1943. Han boede på gården sammen med sin familie i lejligheden i den nordlige ende af landbrugsbyg-

Luftfoto af Hohenwarte.

ningen. Besætningen bestod primært af 12 malkekøer og et par heste. Derudover var der handel med stude og græsning af stude. Kun 2-3 fener blev dyrket med korn. Foruden driftslederen var der fodermester og anden medhjælp. I hovedbygningen var tre piger og en privatchauffør.

Den danske stat

Da landbrugsministeriet overtog Hohenwarte i 1947, var det for at gården skulle indrettes til landbrug, men man var bange for digesikkerheden. Landbrugsministeriet nedsatte i 1950 et udvalg, som afgav betænkning i 1955. Konklusionen var, at der burde skabes dobbelt digesikring for hele Tøndermarsken. Enten ved forstærkning af de gamle bagvedliggende diger, eller ved opbygning af et nyt fremskudt dige. Tønder amtsråd besluttede at give tilskud til landvinding i Vadehavet med henblik på bygning af et nyt dige. Det endte med etableringen af det fremskudte dige, som blev indviet i 1982.

Hohenwartes jorder blev dengang lejet ud og bygningerne stod tomme.

Fra 1. januar 1954 blev Hohenwarte med 68 ha overdraget til statens planteavlsforsøg ved et mageskifte med Nørregård i Højer Kog. Hohenwarte blev indrettet til statens marskforsøg.

Hovedbygningen blev ombygget i 1955-1956. Der blev lagt nyt stejlt tag med stort udhæng, og udsmykningen omkring vinduerne blev fjernet, og der blev sat nye kvadratiske vinduer i. Frontispicen til gården blev fjernet, medens frontispicen til haven blev bevaret, og står som et bevis på fordums storhed i arkitekturen. Ruminddelingen blev bevaret, men lofterne blev sænket i alle stuerne. Huset blev indrettet til bolig og kontor for forstanderen. På loftet var der fem værelser og badeværelse til karlene og i stueetagen var der pigeværelser, stort køkken og folkestue.

I 1957-1959 blev der bygget nye, moderne staldlænger med plads til 25 malkekøer plus opdræt, svinestald med plads til 80 fedegrise og stor lade med silo.

Fra 1956 til 1963 boede forstander, agronom Viggo Nielsen med hustru på gården sammen med det nødvendige folkehold. Fra 1963 til 1985 boede forstander, lic. agro. Lorens Hansen på Hohenwarte med hustru og fem børn. Der var en husassistent og om sommeren syv mand på kost og logi. Folkeholdet blev nedlagt i 1967. I stuehusets kælder blev indrettet kontorer, laboratorier, frokoststue og

personalerum. Senere blev der også indrettet kontorer og laboratorier i noget landbrugsbygningerne.

Gennem mange år var der beskæftiget 16-18 personer ved forsøgsarbejdet i markerne, i laboratorierne og på kontor. Da statens planteavlsforsøg overtog Hohenwarte, blev jorderne drænet, grøfterne sløjfet og jorden blev pløjet. Markerne blev benyttet til parcellforsøg med: kornsorter, grøntsager, afprøvning af kemikalier, jordbehandling og nitratudvaskning. Da der blev rejst fredningssag for området, besluttede man at nedlægge statens marskforsøg fra november 1987.

Bygningerne stod stort set ubenyttede frem til 1991.

De fleste af jorderne indgik i jordfordelingerne i forbindelse med fredningen i 1988. Fredningen betød, at dræneløbene blev stoppet, alle grøfterne blev gravet op igen og holdes vandfyldte i sommerperioden. Jorderne er udlagt til græsning.

Slægten Paulsen

I 1991 købte Andreas Paulsen Hohenwarte med bygninger og 17,4 ha jord. Han indrettede gården til bondegårdsferie. I første omgang var det kun i dele af stuehuset, men efterhånden blev kontorer, laboratorier og kostald indrettet med værelser. I svinestalden og laden blev indrettet køkken og festsal.

De første gæster kom 1. marts 1992.

I 1999 overtog datteren Vivi Paulsen og hendes mand Hohenwarte. De har yderligere ombygget gården.

Efter skilsmissen i 2009 fortsatte Vivi Paulsen, og i 2010 kom hendes nuværende mand, Andreas, med i driften af feriestedet, der både besøges af gamle stamkunder og førstegangsbesøgende.

Da bladets udsendte var på Hohenwarte, fortalte en af de andre logerende, at det var syvende gang han var der. Fire gange med den første kone og foreløbig tredje gang med den nuværende.

Et ældre ægtepar fra Århus fortalte, at de havde været der mange gange, og i den efterfølgende weekend samlede de alle deres børn og børnebørn til familiekomsammen på gården.

Hohenwarte er mere end en simpel bondegårdsferie. Der serveres både morgenmad og aftensmad, hvis man ønsker det.

OGN

Hohenwarte

Siltoftvej 2, 6280 Højer. · Mobil: 23 41 24 47
www.hohenwarte.dk

Hovedbygningen fra 1878 var et imponerende byggeri, og det var hærværk mod den enestående bygning i klassicistisk stil, da den danske stat i 1955-1956 omdannede huset til et traditionelt stuehus, dog med respekt for den oprindelige frontispice. Staten har ansvaret for vores kulturarv, men her viser eksemplet, at staten ikke er den rigtige til den opgave.

Fra nul kroner til overenskomst

Jesper Overgård Lehmann er uddannet Cand. Scient. i Husdyrvidenskab fra Københavns Universitet i 2012 og er i dag ansat som Ph. D. -studerende ved Aarhus Universitet. Førhen ville det henholdsvis have heddet Agronom fra Landbohøjskolen og Danmarks Jordbrugsforskning eller Forskningscenter Foulum. I forbindelse med uddannelser, tidligere jobs og private rejser, har han besøgt en del landbrug rundt omkring i verden, og det er erfaringer fra de rejser, der benyttes i artiklen.

Landmænd i New Zealand må klare sig stort set uden statsstøtte, mens de norske bønder nærmest er på en overenskomst med staten, og amerikanerne må klare sig med forsikringsordninger. Tilgangen til landbrugsstøtte rundt om i verden er vidt forskellig.

Tekst og foto: Jesper Overgård Lehmann, Cand. Scient. i Husdyrvidenskab (Agronom).

Støtte til landbrugsdrift er efterhånden ikke en ny opfindelse, og de fleste landmænd i den vestlige verden modtager enten en årlig check eller en form for prisunderstøttelse. Der er stor forskel på, hvordan de forskellige lande praktiserer støtte til landbruget, og ud fra personlige erfaringer

vil jeg forsøge at give et indtryk af, hvordan Schweiz, Norge, USA og New Zealand har valgt at gøre det.

For at starte bagfra, så har mange nok enten hørt eller kan huske dengang i firserne, da den direkte landbrugsstøtte blev fjernet i New Zealand. Det betyder, at landmændene i dag producerer med en minimal indirekte støtte gennem forskning og må finde sig i markedets luner. Markedets luner er amerikanerne til dels beskyttet imod gennem en række forsikringsordninger, som enten understøtter en minimum salgspris eller en minimum indtægt. Den sidste indeholder derfor et element af omkostninger, og for mælkeproducenterne betyder det, at de er sikret et bestemt restbeløb – det vil sige mælkeindtægt minus foderomkostninger.

I Norge forhandler regeringen hvert år med landboforeningerne om, hvor stor en indtægt landmændene bør have. Man kan sige, at det er en slags overenskomst, hvor staten regulerer indtjeningen gennem direkte støtte, importtold og eksportstøtte. Desuden gav staten 24 millioner NOK i 2014 i støtte til husbondaflødere. Det får schweizerne ikke – til gengæld får de forskellige former for direkte støtte afhængige af, om de bor i Alperne eller i lavlandet. Den enkelte landmand har så mulighed for at vælge at overholde strengere regler mod at få en højere støtte. Det gælder blandt andet forskellige former for miljøstøtte, støtte til ekstensivt landbrug, dyrevelfærd og afgræsning.

Landbrug som en del af samfundet

Når man sammenligner de forskellige lande (Tabel 1), så ser man, udover forskelle i landets og befolkningens størrelse, at New Zealand stikker ud, når det gælder landbrugs andel af bruttonationalproduktet (BNP). Her er det ikke mindre end 6,6 %, og det udmønter sig i, at 6,9 % af arbejdsstyrken er beskæftiget i landbrugs- og fødeva-

Tabel 1: Landbrugs- og fødevarerektorens andel af samfundsøkonomien, beskæftigelsen, samlede vareeksport og –import samt fødevarerforsyningen i udvalgte OECD-lande.

	Enhed	Danmark	Norge	Schweiz	USA	New Zealand	EU28
Befolkning	x 1.000	5.500	5.000	8.000	314.000	4.400	501.000
Areal	1.000 km ²	43,1	305	40	9.147	263	4.182
Økonomi	% af BNP	0,9	1,2	0,7	1,2	6,6	1,7
Beskæftigelse	% arbejdsstyrken	2,4	1,8	4,1	2,4	6,9	4,5
Eksport	% af total	5,3	0,6	3,9	9,7	57,0	6,6
Import	% af total	-	8,6	5,9	4,9	10,7	5,8
Areal under plov	% af areal	61,2	3,3	38,1	45,0	43,2	44,9
Kvælstofbalance	Kg / ha	76	95	68	28	48	58
Produktion	kcal / pers / d	25.330	3.571	3.746	18.915	13.831	-
Fødevarerimport	% af kcal	37	60	51	6,4	40	-
Selvforsyning	% af kcal	108	50	63	124	186	-

Kilder: OECD, 2014 "Agricultural Policy Monitoring and Evaluation" og FAO, 2012 "Statistical Pocketbook: World food and agriculture".

Tabel 2: Landbrugsstøttens andel af landmandens samlede indtægt i tre perioder, samt hvor meget af støtten, der anses for at være konkurrenceforvridende, og hvad det betyder for landmandens pris.

	År	Norge	Schweiz	USA	New Zealand	EU28
Landbrugsstøtte, % af gårdens samlede indtægt	1986-88	70	78	22	10	39
	1995-97	66	68	12	1	34
	2011-13	57	53	8	1	19
Konkurrenceforvridende støtte, % af landbrugsstøtte	1986-88	78	89	52	20	92
	1995-97	65	69	58	61	64
	2011-13	51	41	22	82	26
Landmandens merpris i forhold til verdensmarkedsprisen, %	1986-88	308	354	13	2	70
	1995-97	150	179	7	1	33
	2011-13	68	41	1	1	5

Kilde: OECD, 2014 "Agricultural Policy Monitoring and Evaluation".

resektoren, som samtidig står for 57 % af eksporten. En del af forklaringen kommer længere nede i tabellen, hvor det norske landbrugsareal kun udgør 3,3 %, mens det i Danmark er 61,2 %.

Det betyder nemlig, at vi i Danmark er i stand til at have den højeste fødevarerproduktion per indbygger på tværs af de fem lande. Dog importerer vi stadig 37 % af vores fødevarer (import / [produktion + import - eksport]), men samlet set udgør vores produktion 108 % af vores forbrug (produktion / [produktion + import - eksport]). Nu skal man altid passe på med bruge disse tal absolut, fordi de kan mudres lidt af nogle importerede fødevarer, som bliver geneksporteret, men de betyder, at Norge og Schweiz, netto, ikke er i stand til at brødføde deres egne befolkninger, mens Danmark, USA og New Zealand teoretisk set godt kan.

Støtte som indkomstgrundlag

Vi har altså nogle lande, som ikke er i stand til at dække befolkningens kaloriebehov, og det er blandt andet i det lys, at man skal se deres landbrugspolitik og dermed også deres landbrugsstøtte. Tabel 2 viser, hvor stor en andel landbrugsstøtten udgør af landmandens samlede indkomst, samt hvor stor en andel af støtten, der anses for at være potentielt mest konkurrenceforvridende. Og så viser tabellen, hvordan støtten har påvirket landmandens pris i forhold til verdensmarkedet.

Det er i dag sådan, at en gennemsnitlig landmand i EU får 19 % af sin indkomst via støtte. Det kan så sammenlignes med USA og New Zealand, hvor det er henholdsvis 8 og 1 %, mens det i Norge og Schweiz er henholdsvis 57 og 55 %. De ligger også rimelig højt, når det gælder konkurrenceforvridende støtte. New Zealand giver den højeste

På Sydøen af New Zealand er og bliver der opført flere af de såkaldte "herd homes", hvor køerne kan være, hvis vejret er dårligt, eller græsset skal have fred. Bemærk: Køerne har intet hvileareal udover spalterne.

andel som konkurrenceforvridende støtte, men det skal ses i forhold til en relativt lille støtte. Samlet set betyder det, at de norske og schweiziske landmænd får en pris, der er noget højere end verdensmarkedsprisen, om end deres priser også er faldet betragteligt.

Landbrug og landskab i Grundloven

Schweiz, en lille enklave midt i EU, har gennemgået en ret interessant landbrugspolitisk udvikling over de seneste to årtier. Efter en længere debat vedtog befolkningen i 1996 at tilføje artikel 104 til den føderale grundlov. I den står der, at den Schweiziske konføderation skal sikre, at landbrugssektoren, via en bæredygtig og markedsorienteret politik, leverer en essentiel andel af: en sikker og pålidelig fødevarerforsyning, en beskyttelse af naturressourcerne og landskabet og en decentral bosætning i landet.

Den formålsparagraf har og danner stadig grundlag for reformer af landbrugssektoren, men landboforeningerne er ikke helt tilfredse med den. I Schweiz kan befolkningen gennemtvinge en folkeafstemning ved at samle tilstrækkeligt med underskrifter, og det forsøger landbruget i øjeblikket, fordi de gerne vil have mere produktivitet og mindre miljø og landskab.

Syngende jenter forsvare bønderne

I Norge er landbruget et centralt element af landdistriktspolitikken, og landbruget er rent faktisk underlagt regler om, hvor store gårdene må være. Eksempelvis må et landbrug maksimalt producere 140.000 kyllinger på et år eller 750.000 kg mælk, og det forudsætter endda, at der er mere end én ejer af gården. Ellers hedder loftet 400.000 kg mælk. I områder, hvor der er plads til det, har nogle landmænd så tilpasset sig lovgivningen ved at have både malkekvæg, får, svin og kyllinger, for det siger loven ikke noget om.

Men – den nye regering, som tiltrådte i oktober 2013, ønsker at lave om på de mange regler, der regulerer størrelsen af det enkelte landbrug. Den vil gerne have større og, i deres øjne, mere effektive landbrug, men deres ønsker mødet stor modstand fra landbruget selv og fra dele af befolkningen. Det har medført flere støtteerklæringer, hvor blandt andet et pigekor fra den norske landbohøjskole har produceret en musikvideo. Søg efter "Pikekoret Ivar" og "Norge trenger bonden" på YouTube.

Husmænd og industribønder

En gængs opfattelse er, at alt er større i USA, og det er til dels også rigtigt, når det kommer til landbrug. Men USA er også et enormt land, og der er en kæmpe forskel på, hvordan landbruget fungerer fra nord til syd og øst til vest. Typisk fremhæves de store kvæggårde i Californien med mange tusinde køer og plantebrugene på prærien, hvor de kører med såmaskiner på 25 m og sår op imod 96 rækker majs ad gangen. Modsætningerne finder man i midt-vesten og områder langs østkysten, hvor brugene er betragteligt mindre.

I Minnesota og Wisconsin er det ikke ualmindeligt at finde besætninger med 20 til 100 køer, og måske er vores opfattelse påvirket af, hvad vores landbrugsmedier viser os. Sidste år bragte Magasinet Kvæg en reportage fra netop Wisconsin og Minnesota, hvor de besøgte en række kvægbrugere med flere end 1.000 køer. Samtidig slog jeg op i Minnesotas pendant til Landbrugsavisen, Dairy Star, og her havde journalisten interviewet en håndfuld mælkeproducenter om deres drift. De havde alle mellem 50 og 130 køer, og de virkede ikke specielt udvalgte.

Green and clean eller dirty dairying?

New Zealand – de grønne øer med de mange køer og får promoverer sig netop som værende både grønne og rene (green and clean). Men, og det gælder især mælkeproducenterne, er de senere år kommet under pres fra miljøorganisationerne, som har opfundet begrebet "dirty dairying" (beskidt mælkeproduktion). Det udspringer blandt andet af, at der flere steder opleves problemer med iltsvind som følge af kvælstofudvaskning, og så er der fældet kvadratkilometervis af skov for at gøre plads til endnu flere græsarealer.

Regeringen har strammet reglerne ved blandt andet at hæve kravet til gylleopbevaringskapacitet fra fem til ni døgn og indføre randzoner langs vandløbene. På Sydøen er mange landmænd begyndt at opføre såkaldte "herd homes", som i princippet ikke er andet end et overdækket spalteområde, hvor gylle kan opsamles og køerne kan være, når det regner mest. I øvrigt er fårebestanden mere end halveret fra 70,3 millioner til omkring 31 millioner som følge af mælkeproduktionens fremmarch.

Støtte: adfærdsstyring eller betaling?

I min optik kan landbrugsstøtte enten klassificeres som adfærdsregulerende eller som betaling for levering af en bestemt ydelse. I EU virker det til, at der i højere grad er tale om adfærdsstyring gennem krydsoverensstemmelse, mens der i Norge og Schweiz er lagt vægt på de samfundsmæssige ydelser, som landbruget leverer. Forklaringer på de forskellige tilgange til landbrugsstøtte skal, tror jeg, findes i det enkelte lands evne til at brødføde sig selv samt landbrugets kulturelle, historiske og økonomiske betydning.

Her har det norske og schweiziske landbrug et godt argument, når det gælder fødevarerforsyning, mens den new zealandske landbrugseksport udgør ikke mindre end 57 % af den samlede eksport. Spørgsmålet er så, hvordan det stiller det danske landbrug, når vi sagtens kan brødføde os selv, og landbruget, ifølge OECD, står for 5,3 % af den samlede eksport.

<p>Gårdejer, MF Jacob Jensen Overdrevsvej 11 4340 Tølløse</p>	<p>Gårdejer Hans Bay-Smidt "Attrupgaard" Enghaven 23 8444 Balle</p>
<p>Gårdejer Preben Kure Larsen "Vejsgaard" Tåstrupvej 25 4700 Næstved</p>	<p>Hanne Viborg Skindbjergvej 7 9520 Skørping</p>
<p>Gårdejere Gitte og Frode Lehmann Stensigmose 4 6310 Broager</p>	<p>Betty Busk og Jens Chr. Krogh Aggersundvej 67 9600 Aars</p>

Kredsens arrangementer er interessante, og alle er velkomne til at deltage i det, der har interesse. Hvis man vil vide mere om et arrangement, så tag kontakt med formanden for den arrangerende kreds, navn og telefonnummer findes side 2.

Alle aktuelle indbydelser til kredsens arrangementer kan ses på foreningens hjemmeside www.slaegtsgaardsforeningen.dk under punktet kalender.

Haderslevkredsen

Haderslev kredsen har den 10. juni haft udflugt til skole- og klokkesmuseet i Over Lerte.

Vi var 18 deltagere.

På skolemuseet blev vi vist rundt af Margit Hagelsø. Hun fortalte om, hvordan det hele var begyndt med køb af den gamle skole, hvordan den gamle skolestue var blevet etableret, om hvordan bygningen var og er blevet moderniseret for mange penge, der var doneret, bl.a. af A. P. Møller.

De fleste deltagere kunne godt genkende og huske mange oplevelser fra dengang.

På klokkesmuseet, der er etableret i en nedlagt kirke lige ved siden af skolemuseet, blev vist rundt af Magnus Nielsen. Han fortalte om oprettelse af museet, hvor alle de ca. 700 klokker var kommet fra, bl.a. var mange klokkespil doneret, vi hørte nogle af dem spille. Det var en speciel oplevelse.

Efter kaffebord holdt vi generalforsamling.

Gdr. Jørgen Dahlmann, Vandling blev genvalgt for 1 år.

H. D. Kloppenborg-Skrumsager ønskede at træde ud af bestyrelsen på grund af sygdom, han blev valgt til bestyrelsen i 1979 og har gennem de mange år udført et stort og veludført stykke arbejde til gavn for Slægtsgårdsforeningen, og vi er ham stor tak skyldig.

Jens M. Knudsen

Bornholmskredsen

Vi havde torsdag den 18. juni udflugt til Erling og Gunver Jensen på Buddegård i Bodilsker.

Vi gik først en tur i deres store smukke have, Erling fortalte om dengang hans forældre anlagde haven, hvor den med årene er blevet udvidet.

Erling og Gunver er 12. generation på gården og har 425 års jubilæum i år. Erlings far, Hans Jensen, var med til at starte slægtsgårdsforeningen på Bornholm i 1944, og han var den første formand.

Efter rundvisningen var der kaffe og generalforsamling i salen på Buddegård. Der var genvalg af Mogens Frigaard og Jens O. Munch.

Der var derefter foredrag af Jens Wichmann-Hansen. Jens gav et interessant foredrag om slægtsforskning. Det var en hyggelig aften med 24 deltagere.

Mogens Frigaard

Fynskredsen

Fynskredsen afholder sommerudflugt torsdag den 25. juni 2015. Vi starter ved landbocentret i Vissenbjerg med bus kl. 9,00, og turen går til Langeland. Første stop var Brøløkke på Sydlangeland, hvor der var rundvisning. Derefter spiste vi frokost der.

Om eftermiddagen kørte vi til Langelandsfortet, hvor der var rundvisning. Derefter var det tid til eftermiddagskaffen. Så kørte vi rundt, vi havde en lokal guide med, og beundrede den langlandske natur. Vi så bl. a. De vilde Heste ved Dovnasklint og mindstenen ved Påø Strand, hvor russiske krigsfanger gik i land i maj 1945.

Derefter gik turen tilbage til Vissenbjerg.

Mogens Andersen

Midtjysk Kreds

Onsdag den 5. august kl. 18.30 står Møllerup Mølle A/S på programmet. Det er en stor familiedrevet virksomhed der først i juni måned kan fejre 75 års jubilæum. Den nøjagtige adresse er Østervang 51, Møllerup per 7900 Nykøbing. Der er tilmelding på mail til gunhild.olesen.moller@rn.dk og gerne senest fem dage før arr. Samme aften afholdes årets generalforsamling ifølge vedtægterne, så her er samtidig en indvarsling af generalforsamlingen. Møllerup Mølle er vært ved kaffen og det er en aften for både mænd og kvinder..

Møllerup Mølle har gennem alle årene ekspanderet og flere generationer har arbejdet dagligt i virksomheden. Virksomheden lever foderstoffer og olie til kunder i det meste af den nordlige del af Jylland og Færøerne. På en tur til Aalborg møder man dagligt indtil flere lastvognstræk i en karakteristisk grøn farve hvor der står Møllerup Mølle på. Virksomheden har en hjemmeside og der står meget mere om filialer, mv. Virksomheden står stærkt i lokalområdet og fx har DLG haft utrolig svært ved at komme ind på markedet. Det er selvfølgelig en kombination af god service og de rigtige priser der gør at kunderne bakker op.

Gunhild Olesen Møller

Falkensteens store lade, som næsten er genopbygget efter stormen Bodil. Tv. Ses godsejer Carl Aage Lawaetz og tv. hans fætter Carl Gabe.

Vestsjællandskredsen

Den 7. juni afholdt kredsen sommerudflugt. 33 medlemmer mødt frem på Falkenstein gods, hvor godsejer Carl Aage Lawaetz fortalte om genopbygningen af den store stråttækte lade i bindingsværk. Laden er godt 150 år gammel, og faldt delvist sammen i efterårsstormen Bodil. Carl Aage Lawaetz fortalte, hvordan det var at være bygherre, for laden er fredet, så kulturarvstyrelsen var med og forsikrings-selskabet betalte. Tømrermesteren fra Sorø havde svende med erfaring i de store dimissioner og de blev bistået af nogle navere. Efter at have betragtet det næsten afsluttede restaureringsarbejde, gik vi en tur i haven. Så fortsatte vi til Gardehusarkasernen få kilometer fra Falkenstein, hvor vi efter en let frokost blev modtaget af Helmer Christensen, der er leder af kasernens historiske samling. Vi fik en god introduktion til den store og interessante samling, og efter at have set os om, gik vi over til staldene, hvor et par rekrutter tog imod os, fortalte om hesteskadronens opgaver og pasningen af hestene. Så fulgte en tur gennem staldene. Gardehusarerne Hadsten og Hjortshøj fortalte meget engageret, og vi havde en meget interessant dag.

Karen Andersen

Sjælland Syd

Vores første sommerudflugt gik til Sorø Akademi og Klosterkirke

Vejret var, som når sommeren viser sig fra den værste side, men vi var 20.

Skovfoged Anders Grube fortalte om kirkegården, Inge-manns hus og det ny Mærsk McKinney Møller Videncenter. Derefter gik turen til søen, hvor vi skulle ud at sejle og drikke kaffe. Mens vi ventede på at båden skulle lægge til blæste skibet ind i nogle trærodder ved bredden, så vi kom ikke ud at sejle. Skipper ville helt sikkert have fortalt om Malleudsætningen i 1881 af Christian den Niende, og den store Malle på 38 kg. der blev fanget i april 2011

Vi indtog derfor kaffen i Fuchsiahuset Derefter til Klosterkirken, hvor guiden viste rundt og fortalte om flere kongegrave.

Til sidst tilbage til Fuchsiahuset, hvor der i mellemtiden var kommet varme på og vi spiste den med bragte mad.

Knud Pedersen

TILLYKKE

75 år Knud Petersen

Den 6. marts opnåede formanden for Dansk Slægtsgårdsforenings kreds Sjælland Syd de 75 år.

Knud Pedersen blev i 2012 valgt til kredsformand efter i nogle år at have været næstformand.

I 1967 overtog han Kildegård ved Næstved efter faderen, og samme år blev han gift med Gunhild, der er husholdningslærer. Gården er drevet med specialfrø, som valmue og kommen. Nu er 25 ha solgt til en nabo og der er rejst skov på 5 ha. Knud har opelsket valnøddetræer, og det er blevet en lund med 40 træer.

Knud Pedersen har været formand for den lokale brugsforening i Fodby, og i landboforeningens bestyrelse.

Senere på sommeren har Gunhild og Knud inviteret børn, svigerbørn og børnebørn en uge til Island, hvor de vil markere 75-årsdagen.

Til lykke med dagen.

80 år Mogens Huge Hansen

Den 20. maj fyldte Mogens Huge Hansen 80 år. I mange år drev Mogens Huge Hansen slægtsgården Lundsgård nær Nykøbing Falster, og efter generationsskiftet flyttede han sammen med fru Kirsten til Hjørnegård i Ønslev.

Mogens Huge Hansen har i mange år været meget aktiv i bestyrelsen for Dansk Slægtsgårdsforenings Lolland-Falsterkreds.

I 2002 blev Mogens Huge Hansen valgt ind i Slægtsgårdsforeningens hovedbestyrelse, og i 2008 blev han formand for kredsbestyrelsen, en post han forlod i dette forår.

Dansk Slægtsgårdsforening ønsker til lykke med dagen og siger tak for en stor indsats.

80 år Christen A. Krogh

Den 27. juni runder Christen A. Krogh de 80. Siden 2001 har han været formand for Dansk Slægtsgårdsforenings kreds Sønderjylland Syd. En post, som han har lagt et stort arbejde i, hvilket vi alle oplevede, da han var vært

ved dette års møde i Sønderborg.

I årene 1968-2001 ejede og drev Chr. A. Krogh Bakkegård i Majbøl på Als, hvor han var 5. generation. Nu ejes gården af datteren Henriette Krogh Oksbjerg. Chr. A. Krogh er formand for Hørup Lokalkrav, er aktiv i Kræftens Bekæmpelse, nu som næstformand i Sønderborgforeningen.

Dansk Slægtsgårdsforening ønsker den aktive pensionist til lykke med dagen.

Returadresse:
Inger M. Hansen,
Svalevej 13, 4440 Mørkøv
ID: 47395

 POST

B

PP DANMARK

Kvindeeg og -røn

En af mine meget lærde venner skrev i maj: I forbindelse med grundlovsjubilæet er der igen fokus på det store kvindeoptog, der i 1915 gik til Amalienborg for at takke kongen for de nyvundne rettigheder. Mon du kender anekdoten fra arveprins Knuds erindringer, hvor han fortæller følgende: Da Emma Gad, som optogets frontfigur, fik foretræde for Christian X, var det med ordene: "Deres Majestæt! Det er den lykkeligste dag i mit liv!" Hvortil kongen tørt svarede: "Ja, jeg synes nu hellere De skulle tage hjem og lave kaffe til Deres mand!"

I år har vi markeret 100 året for kvindernes valgret og valgbarhed. Dermed var demokratiet blevet udvidet betydeligt i forhold til den første grundlov af 1849, hvor der var seks undtagelser fra lige valgret – de seks f'er:

fruentimmere
folkehold,
fængslede
fallerede
fjollede og
fremmede.

Selve valghandlingen blev med grundlovsændringen også mere demokratisk, da man fik fra valg i enkeltmandskredse til forholdstalsvalg.

På forsiden af den af den nu hedengangne avis "Sjællands Tidende" kunne man Grundlovsdagen 1965 læse dette indlæg af redaktør Lund-Jørgensen, Skælskør:

"På grundlovsdagen i dag er det 50 år siden, kvinderne fik valgret, hvilken begivenhed i sommeren 1915 manifesterede sig i, at der på initiativ af forskellige kvindeforeninger landet over, blev plantet en række egetræer til minde om og i taknemmelighed for den nye bestemmelse i grundloven. Også i Snedinge blev der på initiativ af Dansk Kvindesamfund i Ørslev-Sdr. Bjerge kommune plantet en grundlovseg eller kvindeeg, som den også kaldtes. Der gik imidlertid kun ganske få år før egetræet gik ud, hvilket fik modstanderne af kvindernes opnåede ligestilling til at more sig lidt. Men kvinderne tog hurtigt initiativ til at plante et nyt træ. Man mente ikke det kunne hjælpe at plante en ny eg, og besluttede at plante en lind. Stor var forbavselsen da linden afslørede sig som en røn. Der lød bemærkninger om, at bærrerne var sure o.s.v. – men træet står i hvert fald ved vejgafflen ved Snedinge Mølle endnu for at minde om, at det var 5. juni 1915, der gav kvinderne valgret. Grundlovsrønnerne i Snedinge er nok det eneste rønnetræ i landet, der markerer den for kvinderne så store dag."